

N:o 43.

Af herr **M. F. Nyström**, *angående Stockholms stads brandförsäkringskontors påförande af bevillning för inkomst.*

I det reglemente, som Kongl. Maj:t den 18 mars 1746 utfärdade för brand- och försäkringskontoret i Stockholm, försäkras i art. IV § 20, att kontorets »kapital med dess ränta hvarken nu eller i tillkommande tider, under hvad namn och förevändning det vara må, på något sätt antingen till allmänt eller något annat behof skall röras, ej heller med någon afgift och kontribution beläggas»; hvilken nådiga försäkran om frihet från hvarje afgift och kontribution ordagrant upprepades uti art. II § 8 af Kongl. Maj:ts förnyade nådiga reglemente för Stockholms stads brandförsäkringskontor den 19 december 1807.

I följd af den sålunda Stockholms stads brandförsäkringskontor tillförsäkrade skattefrihet har detta försäkringsverk allt ifrån dess stiftande för 155 år sedan till den dag, som är, helt och hållet varit befriadt från alla slags utskylder till stat och kommun. Visserligen väckte bevillningsutskottet vid 1809—1810 årens riksdag förslag om brandförsäkringskontorets bevillning för behållen inkomst, men detta förslag afslogs af Rikets Ständer dels på grund af ofvan nämnda kongl. försäkran, dels ock på den grund — såsom under diskussionen hos ridderskapet och adeln framhölls — att kontorets tillgångar ej vore större, än att de kunde komma att tagas i anspråk för en enda större eldsvåda. Såsom motiv för afslag å bevillningsutskottets hemställan anfördes äfven, att kontoret vore att jemföra med

officerskassor, välgörenhetsinrättningar och dylikt, hvilka det vore orimligt att underkasta taxering.

Med brandförsäkringskontorets växande betydelse och stora kapitalanhopning samt framför allt på grund af arten af dess verksamhet blef det emellertid omöjligt att i längden likställa det med officerskassor och välgörenhetsinrättningar, och Stockholms stads pröfningsnämnd ansåg sig därför berättigad att vid sammanträde den 19 oktober nämnda år besluta, att bevillning skulle brandförsäkringskontoret påföras för en beräknad inkomst af 576,715 kronor. Kammarrätten, hos hvilken besvär öfver detta beslut anfördes, upphäfdde pröfningsnämndens beslut dels på grund af ofvan omnämnda nådiga försäkran, dels på grund af det öde, bevillningsutskottets förslag rönt vid 1809—1810 årens riksdag.

Huru denna Riksdag kunnat fatta ett sådant beslut, tvärt emot regeringsformens § 60, der det heter: — — — »Ej heller må Konungen några monopolier fastställa», kan svårligen förklaras på annat sätt, än att brandförsäkringsrörelsen ännu ej af allmänheten betraktades som en affärsrörelse, utan helt enkelt som en välgörenhetssak, en inrättning ad pios usus, såsom orden föllo hos ridderskapet och adeln. Hade denna rörelse betraktats såsom ett verkligt skatteobjekt, hade Rikets Ständer helt säkert ej åberopat sig på den nådiga försäkran om ständig skattefrihet, med hvilken de snarare tycktes vilja förstärka de öfriga skälen för sin beredvillighet att hjälpa den nyttiga inrättningen; utan tvifvel hade de i sådant fall åberopat regeringsformens § 57 om svenska folkets urgamla rätt att sig beskatta genom Riksdagen allena.

Hvilka motiven nu än må hafva varit och hvilka förklaringar man än må tillgripa för Ständernas hållning i denna fråga, säkert är, att de ej äro tillämpliga på brandförsäkringskontoret i dess nuvarande utvecklingskede. En blick på brandförsäkringskontorets senast utgifna styrelse- och revisionsberättelser skall visa detta.

Enligt dessa dokument utgjorde vid 1899 års slut:

kontorets försäkringsfond	kr. 12,117,929: 48
och dess allmänna fond	„ 14,001,613: 92.

Kontorets nettovinst utgjorde:

år 1895	kr. 688,751: 98
„ 1896	„ 687,307: 05
„ 1897	„ 751,087: 78
„ 1898	„ 789,145: 07
„ 1899	„ 840,557: 42.

Dessa siffror visa rörelsens omfattning. Hvad som emellertid översägligen ådagalägger, att den icke bibehållit sin ursprungliga karakter, är det förhållandet, att en del af årsvinsten utdelas till delegarne eller försäkringstagarne. Beloppet af denna utdelning får enligt reglementet, art. IV § 7, mom 2, sanktionerad genom kongl. resolution den 20 juli 1888, ej öfverstiga hälften af de fem sistförflutna årens medelnettovinst. I öfverensstämmelse med denna paragraf och med ett af öfverstyrelsen den 12 maj 1888 fattadt beslut att till kontorets delegare utdela en krona för tusendet af de värden, som under tolf år stått i kontoret försäkrade, utdelades år 1899 till delegarne 308,000 kronor. Anmärkas bör, att, efter hvad jag i Stockholms stads uppboordsverk inhemtat, ingen af kontorets delegare någonsin påförts skatt för denna inkomst.

Äfven tillåter jag mig anmärka, att den ofvan omförmälda nådiga försäkran om ständig skattefrihet, som ursprungligen var införd i reglementet, numera är ur detsamma utesluten.

Då af det anförda synes mig framgå, att detta brandförsäkringskontor bör i likhet med hvarje annan försäkringsrörelse påföras bevillning för inkomst af sin rörelse, har jag ansett mig böra rigta Riksdagens uppmärksamhet på saken och får för den skull värdsamt hemställa,

att bevillningsutskottet ville föreslå lämplig åtgärd för att Stockholms stads brandförsäkringskontor må påföras bevillning för inkomst enligt de i bevillningsstadgan för likartade rörelser fastställda grunder.

Stockholm den 26 januari 1901.

M. F. Nyström.